

TÜRKİYE'DE BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

INVESTIGATING MASTER AND PH. D. THESES ON MULTIGRADE CLASS CONDUCTED IN TURKEY

Öznur TOPAL

Milli Eğitim Bakanlığı, Gül Cengiz Gülenler
İlkokulu, Şehitkamil, Gaziantep
oznur.topal.33@gmail.com
ORCID No: 0000-0001-7147-4009

Doç. Dr. Akın EFENDİOĞLU

Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
eakin@cu.edu.tr
ORCID No: 0000-0001-6756-7405

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de “Birleştirilmiş Sınıf” kapsamında yapılan lisansüstü tezleri, üniversite, araştırma konusu, araştırma yöntemi, çalışma grubu, katılımcı sayısı, veri toplama araçları ve araştırma önerileri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, 2006-2019 yılları arasında “Birleştirilmiş Sınıf” bağlamında yapılan 47 lisansüstü tez çalışması (iki doktora, 45 yüksek lisans) üzerinde betimsel içerik analiz yapılmıştır. Toplam 47 lisansüstü tez çalışması MaxQda 12 programı ile analiz edilmiş ve en çok 2019 yılında tez çalışması yapıldığı (n=14) belirlenmiştir. Ayrıca, 26 farklı üniversitede yapılan lisansüstü tezlerin en çok Atatürk Üniversitesinde (n=6) hazırlandığı tespit edilmiştir. Araştırmalarda çalışma grubu olarak en fazla öğretmenlerle çalışılmış ve katılımcı sayısı en çok 0-100 arasında tutulmuştur. Nicel, nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı tezlerde 9 farklı araştırma deseninden yararlanılmıştır. Yirmi iki farklı konuda yapılan araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla anket (n=9), görüşme formu (n=8) ve ölçek (n=8) kullanılmıştır. Araştırmaların önerileri incelendiğinde en fazla öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına yönelik önerilerde bulunduğu görülmüştür. Buna ek olarak araştırma önerileri; okul şartlarına, öğretim programına, öğretmen adaylarına, velilere, öğretim sürecine, taşınmalı eğitime, kız öğrencilerin okullaşmasına ve diğer çalışmalara yönelik öneriler kodu altında toplanmıştır. Sonuç olarak, birleştirilmiş sınıflar için tasarlanmış bir programa ihtiyaç olduğu, hizmet öncesi dönemde birleştirilmiş sınıf dersinin daha etkili işlenmesi ve öğrencilerin doğrudan köy okullarında yapacakları uygulamalarla desteklenmesi, benzer şekilde, hazırlanacak hizmet içi eğitim etkinlikleriyle öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi önemli görülmektedir.

ABSTRACT

The aim of the study is to investigate the master and the Ph.D. level theses about multigrade class in Turkey regarding university address of thesis, subjects, working group/sample, numbers of participants, data collection tools and suggestions of thesis. Based on the aim, descriptive content analysis was applied on 47 theses (two Ph.D. and 45 master/MA) about multigrade class, which were completed between the 2006 and 2019. The data were analyzed by MaxQda 12 software. According to the results, it was determined that the most of the theses were completed in 2019 (n=14) and conducted in 26 different universities. Moreover, most of the theses on multigrade class were investigated at Atatürk University (n=6). On the other hand, most of the theses, the participants consisted of teachers and the sample sizes are limited to 100. In addition, it was determined that quantitative, qualitative, mixed methods and nine different research designs were used in the theses. Twenty-two different research contents were taken into considered in the theses. When focusing on the data collecting tools, the questionnaire (n=9), the interview form (n=8) and the scale (n=8) were the most preferred ones. It was found that, the most of recommendations were related to reducing the problems which teachers encountered in multigrade class. Furthermore, other research recommendations were classified into such recommended codes as school conditions, curriculum, teacher candidate, students’ parent, teaching process, mobile teaching, participation of female students in school and so on. As a conclusion, it can be considered that a need of new multigrade class curricula, developing the quality of the course called multigrade class with supporting teacher candidates’ internship education in the village elementary schools and supporting classroom teachers’ in-service education process are also important.

Geliş Tarihi:

29.04.2021

Kabul Tarihi:

29.11.2021

Yayın Tarihi:

30.12.2021

Anahtar Kelimeler

Birleştirilmiş sınıf
Yüksek lisans ve doktora
tezleri
Doküman incelemesi
Betimsel içerik analizi.

Keywords

Multigrade class
Master and Ph.D. theses
Document analysis
Descriptive content analysis.

<https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.929832>

Topal, Ö. ve Efendioğlu, A. (2021). Türkiye’de Birleştirilmiş Sınıf Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1732-1753.

GİRİŞ

Eğitim hakkı, her bireyin sahip olduğu temel haklardan biridir ve anayasamızın 42. maddesi ile güvence altına alınmıştır. Vatandaşların eğitim hakkından yararlanması için kurulan eğitim sistemlerinden birisi de ilköğretimdir. “Eğitim sistemimiz içinde ilköğretim, ülkemizde okullaşma oranlarının en yüksek olduğu öğretim kademesidir.” (Özben, 2000, s.1). Zorunlu eğitim kapsamında ülkemizin her köşesine ilköğretim okulları açılmaya çalışılsa da nüfusun az ve dağınık olduğu yerleşim bölgelerinde bu ihtiyacı karşılamak zorlaşmaktadır. Bazı yerleşim yerlerinde öğrenci sayısının az olması (Yılmaz, 2019), öğretmen ve derslik sayısının ihtiyaca cevap verememesi, az mevcutlu yerlere müstakil sınıf açmanın ekonomik olmaması nedeniyle birden fazla sınıfın birleştirilerek bir öğretmen tarafından okutulması zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Gelebek, 2011). “İlköğretim okulları birinci kademe, aynı anda birden çok sınıfın bir öğretmen tarafından yetiştirilmesine birleştirilmiş sınıf öğretimi denilmektedir” (Köksal, 2006, s. 17). Ülkemizin tüm illerinde uygulanan bu sistem, Avrupa Birliği ülkelerinin hemen hepsinde, ABD’de, Japonya ve Kanada gibi pek çok ülkede de uygulanmaktadır (Köksal, 2006). Bu bağlamda, ülkemizde birleştirilmiş sınıf uygulaması özellikle köylerde ve ilköğretim birinci kademe yürütülmektedir.

Birleştirilmiş sınıfları, müstakil sınıflardan ayıran en önemli özellik öğretim şeklidir. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler ders saatinin büyük bir kısmını kendi kendine çalışarak geçirirler (Alpaltun, 2011). Öğrencilerin kendi kendine çalıştıkları derslere ödevli dersler denir. Bir sınıf düzeyi kendi kendine çalıştığı ödevli dersler sırasında diğer sınıf düzeyi öğretmenli dersleri işler. Öğretmenli dersler; önemli ve ilk defa işlenecek olan konuların öğretmen tarafından işlendiği, öğrencilerle doğrudan ilgilendiği derslerdir. Aynı anda birden fazla sınıf düzeyinin bir arada öğrenim görmesi, okulun fiziksel ve ekonomik koşulları, veli profili gibi etkenler birleştirilmiş sınıfları müstakil sınıflardan ayıran diğer özelliklerdir (Karakuş, 2019). Bir ders saati içerisinde iki farklı öğretim şekli uygulanan birleştirilmiş sınıflı okullar, Türkiye’deki tüm okulların büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Öztürk (2007) tarafından yapılan çalışmada, 1963-2005 yılları arasında birleştirilmiş sınıflı okulların tüm okullara oranı ortaya koyulmuştur (Bkz. Tablo 1).

Bu verilere ek olarak Akdoğan (2007) yüksek lisans tezinde, 2005-2006 öğretim yılında Türkiye’deki toplam 34.989 ilköğretim okulunun 16.069’unda birleştirilmiş sınıf uygulandığını ve bu oranının %46 civarında olduğunu belirtmiş ve 2006 yılında her 20 öğrenciden birinin birleştirilmiş sınıflarda okuduğunu ifade etmiştir. Karip (2018) ise çalışmasında 2016-2017 eğitim öğretim yılında öğretmen ihtiyacı, derslik yetersizliği ve bazı yerleşim bölgelerindeki öğrenci azlığı nedeniyle ilköğretim kademesinde toplamda 136 bin 524 öğrencinin birleştirilmiş sınıflarda eğitim gördüğünü ortaya koymuştur. İstatistiklerde yer alan verilerden de anlaşıldığı gibi birleştirilmiş sınıf uygulamasının, ilköğretimdeki yeri ve önemi tartışılmaz bir gerçektir (Özben, 2000). Yıllar geçtikçe birleştirilmiş sınıflı okulların tüm okullara oranı azalmakta ancak yine de göz ardı edilemeyecek bir büyüklüğe sahiptir. Abay’a (2007) göre kırsal alanda yaşam devam ettikçe birleştirilmiş sınıf uygulaması da devamlılığını sürdürecektir.

Tablo 1: 1963-2005 Yılları Arasındaki Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Tüm Okullar İçindeki Sayıları ve Yüzdeleri

Yıllar	Birleştirilmiş Sınıflı Okullar (n)	%	Tüm Okullar (n)
1963-1964	24.329	87,77	27.615
1964-1965	25.655	87,70	29.353
1965-1966	26.594	86,65	30.690
1966-1967	27.777	86,19	32.226
1967-1968	28.701	85,29	33.649
1968-1969	29.961	84,32	35.529
1969-1970	30.817	83,03	37.112
1970-1971	31.202	81,48	38.292
1994-1995	28.234	58,02	48.658
2002-2003	17.682	51,33	34.447
2004-2005	16.379	47,09	34.782

Birleştirilmiş sınıf uygulaması, ülkemizde ilk kez 1968 programında ele alınmakla birlikte (Öztürk, 2007), 1998-1999 öğretim yılında Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi ile Sınıf Öğretmenliği lisans programı içeriğine eklenmiştir (YÖK, 2007). Sınıf öğretmenliği lisans programının dördüncü yılında (8. dönem) iki kredilik zorunlu bir ders olarak okutulan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersi, 2018 yılında sınıf öğretmenliği lisans programındaki zorunlu dersler kapsamında kaldırılmış ve aynı programın alan eğitimi seçmeli derslerinden biri olan İlkokulda Alternatif Eğitim Uygulamaları dersinin içeriğinde yer almaya başlamıştır (YÖK, 2018).

Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler genellikle, mesleki hayatlarının ilk yıllarını çalışmaktadır. Çünkü sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenlerin ilk atama yerleri çok yüksek oranda, kırsal kesim ve bu bölgelerde yer alan birleştirilmiş sınıflı okullar olmaktadır (Yurdakul, 2019). Yeni mezun öğretmenler hizmet öncesi lisans eğitiminde ne kadar nitelikli bir eğitim almış olsalar da göreve başladıklarında birleştirilmiş sınıf uygulamasına özgü bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar (Dursun, 2006). Birleştirilmiş sınıflı okullara atanan öğretmenlere, öğretmenlik görevinin yanında okul yönetimi görevi de yüklenmektedir (Dal, 2004). Mesleğinin ilk yıllarında birleştirilmiş sınıflara atanan ve göreve başlayan öğretmenlerin, nitelikli bir öğretim süreci yürütebilmeleri için hem duyuşsal olarak hazır hem de normal sınıflarda görev yapan öğretmenlere kıyasla daha farklı nitelik ve bilgilere sahip olmaları gerektiği ortadadır. Bu durum, hizmet öncesi sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin önemini ön plana çıkarmaktadır (Gürel, Çapar ve Kartal, 2014). Hizmet öncesi eğitimde Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini alarak mezun olmuş öğretmenler, bu dersi sadece teorik olarak aldıkları ve uygulama fırsatı bulamadıkları için birleştirilmiş sınıflarda tecrübesiz ve deneyimsiz kalmakta ve sınıfın bir bölümüyle ders işlerken diğer bölümünün çalışmalarını planlamakta güçlük çekmektedir (Alpaltun, 2011). Yaşanan bu sorunlara rağmen sınıf öğretmenliği lisans programı zorunlu dersleri arasında yer alan Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin bu kapsamdan çıkarılması, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi düzeylerini, farkındalıklarını ve uygulama deneyimlerini olumsuz etkileyebilecektir. Bu bağlamda, ilk atanan öğretmenlerin, birleştirilmiş sınıflarda yapacakları öğretimin niteliğinin azalacağı düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, birleştirilmiş sınıf konusunda birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflara yönelik algılarının (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Bayar, 2009; Karakuş, 2016; Yener ve Atalay, 2018), sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda yaşadıkları sorunların (Alpaltun, 2011; Aybek ve Aslan, 2014; Dursun, 2006; Erdem, Kamacı ve Aydemir, 2013; Özben, 2000; Summak, Summak ve Gelebek, 2011; Sağ, Savaş ve Sezer, 2009), birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin akademik başarılarının (Adanur, 2019; Coşkun ve Çetinkaya, 2018; Coşkun, 2018; Karaman, 2006; Palavan, 2007) incelendiği birçok çalışma mevcuttur. Ancak, Türkiye’de birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan lisansüstü tezleri inceleyen tek bir çalışmaya rastlanmıştır. Güler ve Aygün (2019) tarafından yapılan bu çalışmada da 28 lisansüstü tezin sadece sonuç ve öneriler bölümleri analiz edilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflar bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye’nin eğitim gerçeğidir. Bu sınıflar özellikle kırsal kesimde yer alan köy ve kasabalarda sıklıkla görülmektedir. Üstelik görev yapan öğretmenler çoğunlukla meslek yaşamlarının başındadır ve yeterli öğretmenlik deneyimine sahip değillerdir. Bu bağlamda, Türkiye’de, birleştirilmiş sınıflar üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ve bu çalışmaların sonuçlarının ortaya konulmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle, lisansüstü araştırmalara ve sonuçlarına ilişkin olarak ortaya konulacak bulgu ve sonuçların, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere ya da birleştirilmiş sınıflar üzerine çalışma yapmayı planlayan araştırmacılara sunulması mümkün olacaktır. Böylece birleştirilmiş sınıf odaklı çalışma ve araştırmalar doğru problemler üzerine odaklandırılabilir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de “Birleştirilmiş Sınıf” kapsamında yapılan lisansüstü tezleri, üniversite, araştırma konusu, araştırma yöntemi, çalışma grubu, katılımcı sayısı, veri toplama araçları ve araştırma önerileri açısından incelemektir. Araştırmanın, birleştirilmiş sınıflar üzerine yapılmış lisansüstü tezleri sistematik ve bütüncül bir şekilde inceleyerek sonuçları ortaya koyma bağlamında literatüre katkı sunacağı ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan

öğretmenlere ışık tutacağı düşünülmektedir. Belirlenen amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Birleştirilmiş sınıf hakkında yapılan lisansüstü tezlerin;

1. Yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Araştırma konusuna göre dağılımı nasıldır?
3. Araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
4. Çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
5. Katılımcı sayısına göre dağılımı nasıldır?
6. Veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
7. Araştırma önerilerine göre dağılımı nasıldır?

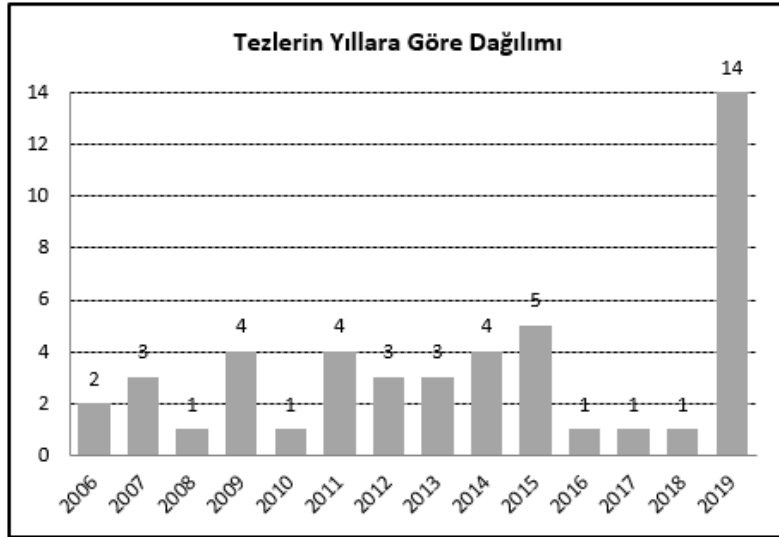
1. YÖNTEM

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıf konusuyla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla yönelik olarak nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.189). Nitel araştırmalarda kullanılan önemli bilgi kaynaklarından olan dokümanların incelenmesi ile araştırmacının ihtiyacı olan veri, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edilebilir. Bu sayede doküman incelemesi, araştırmacıya zaman ve para tasarrufu sağlayacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada incelenecek dokümanların seçiminde, YÖK TEZ veritabanı üzerinde yer alması, doğrudan erişime (pdf belgesi) açık olması, birleştirilmiş sınıf konusu ile ilişkili olması ölçütleri dikkate alınmıştır.

1.1. Dokümanlara Ulaşma

Birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan tezlere Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Tez Tarama merkezinden erişilmiştir. Tezlere ulaşabilmek için YÖK Tez Tarama merkezinde “birleştirilmiş sınıf” anahtar kelimesi ile tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda Türkiye’de 1992-2019 yılları arasında “Birleştirilmiş Sınıf” konusunda yapılmış 60 lisansüstü tez bulunduğu belirlenmiştir. Bu tezlerden 10 tanesi, tezin yazarı tarafından izin verilmediği için, biri de istatistik alanında yer aldığı için incelenememiştir. Ayrıca, iki tez dokümanı (pdf uzantılı dosya) kopyalamaya karşı korumalı olduğu için MaxQda programı tarafından incelenememiştir. Çalışma evrenini oluşturan 60 tezden 47’si bu çalışmanın veri grubunu oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezler 2006-2019 yılları arasında yapılmıştır. Analize alınan 47 lisansüstü tezden ikisi doktora, 45’i yüksek lisans çalışmasıdır. Veri grubunda yer alan lisansüstü tezlerin yayınlandığı yıla göre dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1’e göre, birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan lisansüstü tezlerin 2006-2019 yılları arasında bir dağılım gösterdiği ve her yıl en az bir tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Tezlerin %30’a yakınının 2019 yılında (n=14/47) yapıldığı ve bu oranın %10 ile 2015 yılının (n=5/47) takip ettiği belirlenmiştir.

Şekil 1. Lisansüstü tezlerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı

1.2. Dokümanların Analizi

Bu çalışmada, tez dokümanları, betimsel içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kodlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanır (Gündoğmuş, 2018). Veri grubunda yer alan lisansüstü tezler YÖK Tez Tarama merkezinden bilgisayara indirilmiş (pdf uzantılı dosya) ve bir klasörde toplanmıştır. Devamında, MaxQda programının belgeler kısmına yüklenmiş ve tez çalışmasının düzeyine göre gruplanmıştır. Araştırmanın amacı ve soruları kapsamında analiz edilen dokümanlar temalara ayrılmıştır. Temalara ayrılan veriler kodlanmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında; “üniversite”, “araştırma konusu”, “araştırma yöntemi”, “çalışma grubu”, “katılımcı sayısı”, “veri toplama araçları” ve “araştırma önerileri” temaları oluşturulmuştur.

2. BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik sağlamak açısından, araştırma sorularının sırasına göre açıklanmıştır.

2.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci araştırma sorusu olan “lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı”na ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

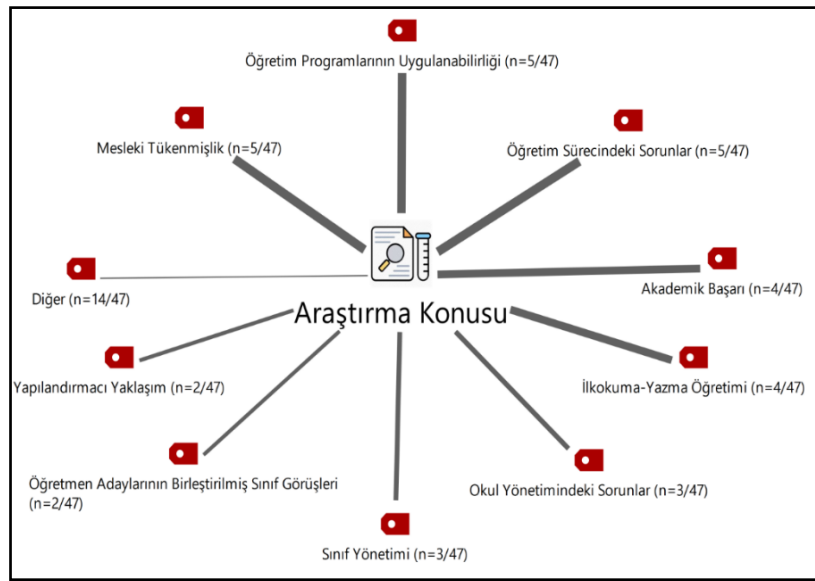
Tablo 2: Lisansüstü Tezlerin Yapıldıkları Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Atatürk	6	%12,7
Fırat	4	%8,5
Gazi	4	%8,5
Afyon Kocatepe	3	%6,3
Tokat Gaziosmanpaşa	3	%6,3
Çukurova	2	%4,3
Erciyes	2	%4,3
Necmettin Erbakan	2	%4,3
Ondokuz Mayıs	2	%4,3
Trabzon	2	%4,3
Zirve	2	%4,3
Diğer	15	%31,9
Toplam	47	%100

Tablo 2 incelendiğinde, birleştirilmiş sınıf konusunda en çok lisansüstü tezi yapan üniversite %13'e yakın oranla Atatürk Üniversitesidir (n=6/47). Atatürk Üniversitesinden sonra en fazla lisansüstü tez %8,5'lik bir yüzdeyle Fırat Üniversitesi (n=4/47) ve Gazi Üniversitesinde (n=4/47) hazırlanmıştır. Bu üniversiteleri Afyon Kocatepe Üniversitesi (n=3/47) ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (n=3/47) takip etmektedir. Bunlar dışında 15 farklı üniversitede birer adet lisansüstü araştırma yapılmıştır. Sonuç olarak birleştirilmiş sınıf konusunda hazırlanan 47 lisansüstü tez 26 farklı üniversitede yürütülmüştür.

2.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu “lisansüstü tezlerin araştırma konusuna göre dağılımı”na yönelik bulgular Şekil 2’de gösterilmiştir.

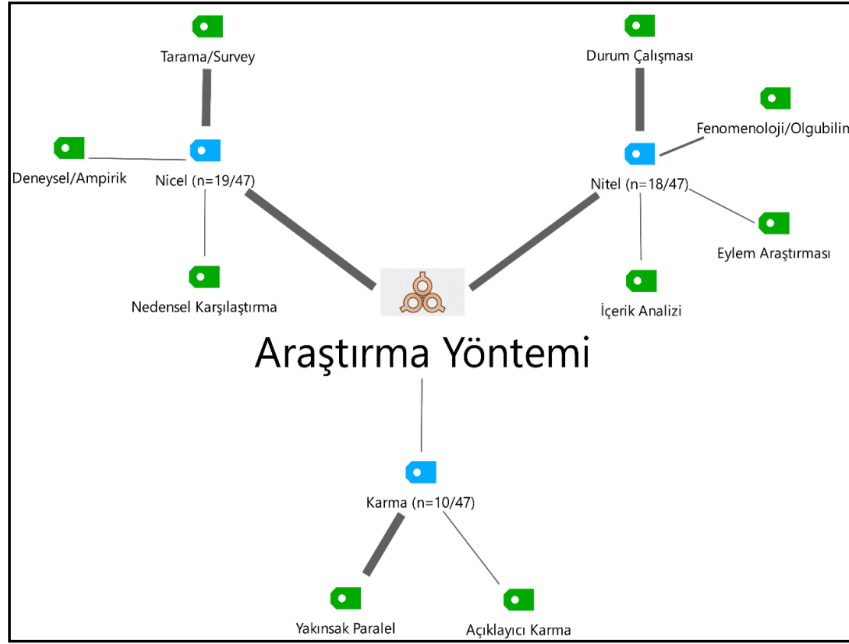
Şekil 2. Lisansüstü tezlerin araştırma konusuna göre dağılımı

Şekil 2’deki yapı incelendiğinde birleştirilmiş sınıf hakkında yapılan lisansüstü tezlerin en çok mesleki tükenmişlik (n=5/47), öğretim sürecindeki sorunlar (n=5/47) ve öğretim programlarının uygulanabilirliği (n=5/47) konusunda yapıldığı bulunmuştur. Akademik başarı (n=4/47) ve ilk okuma-yazma öğretimi (n=4/47) konusunda eşit sayıda çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerin üçer tanesi (n=3/47) sınıf yönetimi ve okul yönetimindeki sorunlar konusunda hazırlanırken, ikişer tanesi de (n=2/47) yapılandırmacı yaklaşım ve öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf görüşleri konusuna odaklanmıştır. Geriye kalan 14 araştırmanın konusu da birer kez (n=1/47) ele alındığı için “Diğer” kodlamasının içerisine dahil edilmiştir. “Diğer” kodu altındaki araştırma konuları; Türkçe öğretimi, temel eğitim hakkı, teknolojik alan bilgisi, proje tabanlı öğrenme, program geliştirme, okul kavramı, okuduğunu anlama becerisi, metin işleme süreci, mesleki ihtiyaçlar, kültür ve etkileşim, kaynaştırma eğitimi, kavramsal anlama, drama-sosyal beceri ve çoklu zekâ kuramıdır.

2.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu olan “lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı”na yönelik bulgular Şekil 3’te verilmiştir. Şekil 3 incelendiğinde, yapılan lisansüstü tezlerde üç farklı araştırma yönteminin de kullanıldığı görülmektedir. Tezlerin yarıya yakını nicel (n=19/47) ve nitel (n=18/47) yöntemlerden yararlanırken, on tanesi karma (n=10/47) araştırma yöntemini kullanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerini kullanan araştırmalarda en fazla tarama deseni tercih edilirken deneysel ve nedensel karşılaştırma desenlerinden de yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerini kullanan araştırmalar ise en çok durum çalışması şeklinde desenlenmiş, durum çalışması dışında olgu bilim,

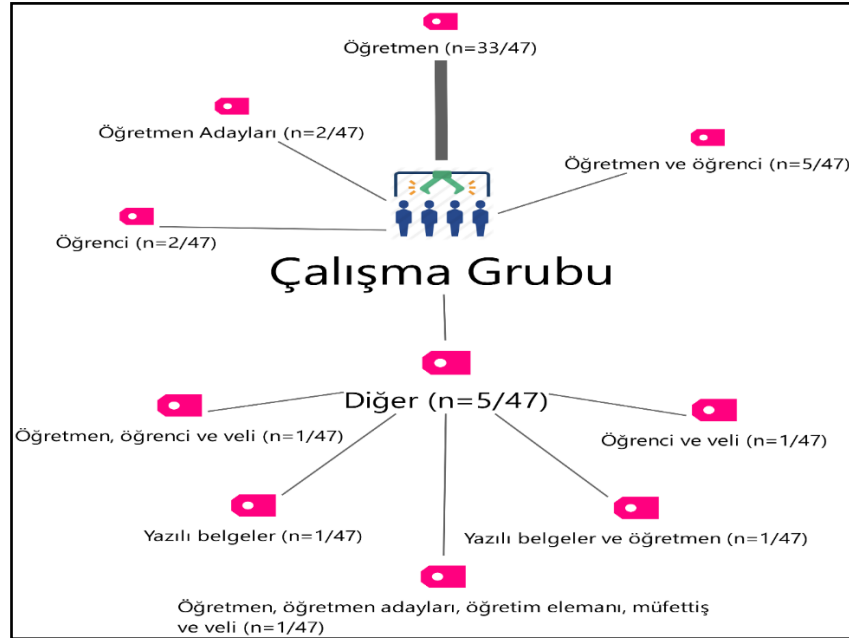
eylem araştırması ve içerik analizi desenleri de kullanılmıştır. Son olarak incelenen lisansüstü tezlerin 10 tanesi karma araştırma yöntemlerinden yakınsak paralel ve açıklayıcı karma desenini kullanmıştır.

Şekil 3. Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

2.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Dördüncü araştırma sorusu olan “lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımı” na yönelik bulgular Şekil 4’te verilmiştir.

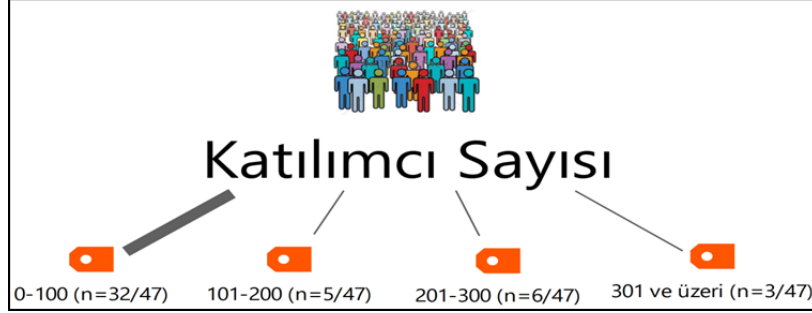
Şekil 4. Lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımı

Şekil 4’e göre, lisansüstü tezlerin yarısından fazlasında (n=33/47) öğretmenlerle çalışılmıştır. Tezlerin beşinde (n=5/47) öğretmen ve öğrencilerle birlikte çalışılırken, ikisinde (n=2/47) sadece öğrencilerle çalışılmış, ikisinde de (n=2/47) öğretmen adaylarıyla çalışma yürütülmüştür. Geriye kalan tezlerde, ayrı kategoride olan farklı birer örneklem gruplarıyla çalışıldığı için bu örneklem grupları “Diğer” adındaki koddan toplanmıştır. Diğer tezlerin birinde yazılı belgeler (n=1/47), birinde yazılı belgeler ve öğretmen

birlikte (n=1/47), birinde öğrenci, öğretmen ve veli birlikte (n=1/47), birinde öğrenci ve veli birlikte, birinde de öğretmen, öğretmen adayları, öğretim elemanı ve müfettiş birlikte (n=1/47) çalışmaya dahil edilmiştir.

2.5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu olan “lisansüstü tezlerin katılımcı sayısına göre dağılımı” na ilişkin bulgular Şekil 5’te gösterilmiştir.

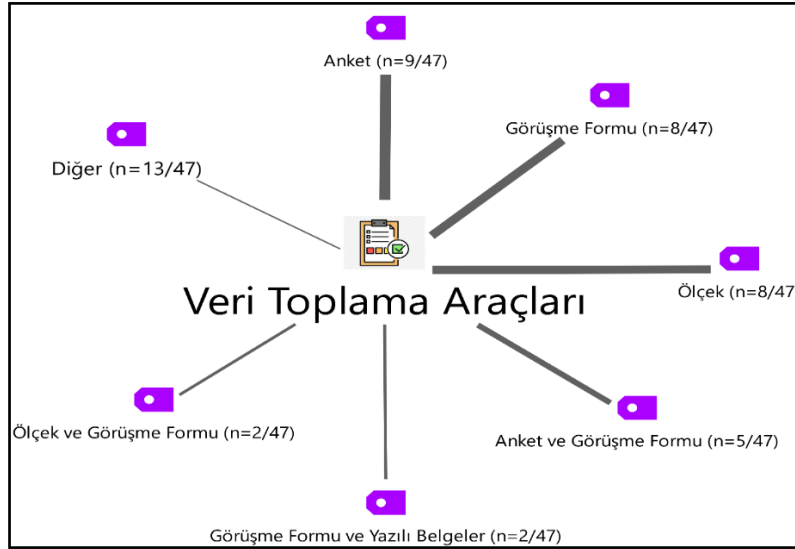

Şekil 5. Lisansüstü tezlerin katılımcı sayısına göre dağılımı

Şekil 5’teki bulgulara göre, yapılan lisansüstü tezlerin yarısından fazlası (n=32/47) en fazla 100 katılımcı ile yürütülmüştür. Lisansüstü tezlerin beşinde (n=5/47) 101 ile 200 arasında katılımcı yer alırken, altı araştırma (n=6/47) 201 ile 300 arası katılımcı ile yürütülmüştür. Tezlerin üç tanesinde ise (n=3/47) 301 ve üzeri katılımcı çalışmaya dahil edilmiştir.

2.6. Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Altıncı araştırma sorusu olan “lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı” na ilişkin bulgular Şekil 6’da verilmiştir.

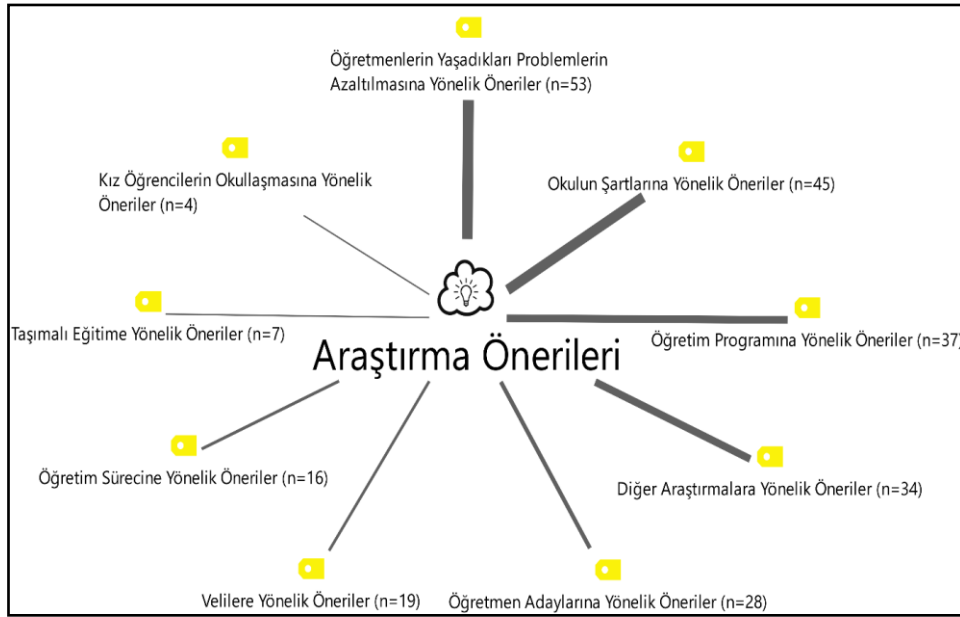
Şekil 6. Lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Şekil 6 incelendiğinde, tezlerde veri toplama aracı olarak en çok (n=9/47) anket kullanılmıştır. Anketi takip eden veri toplama aracı ölçek (n=8/47) ve görüşme formu (n=8/47) olarak ön plana çıkmıştır. Ayrıca, tezlerin beşinde (n=5/47) anket ve görüşme formu birlikte kullanılmıştır. Lisansüstü tezlerin ikisinde, görüşme formu ve yazılı belgeler (n=2/47) birlikte kullanılırken, ikisinde de ölçek ve görüşme formu (n=2/47) birlikte kullanılarak veri toplanmıştır. Tezlerin 13 tanesi, her birinde farklı veri toplama

aracı kullanıldığı için “Diğer” (n=13/47) kodu altında birleştirilmiştir (anket ve ölçek (n=1/47); anket, görüşme formu ve kavram testi (n=1/47); başarı testi (n=1/47); başarı testi ve anket (n=1/47); başarı testi ve görüşme formu (n=1/47); gözlem formu (n=1/47); gözlem ve görüşme formu (n=1/47); gözlem, görüşme formu ve anket (n=1/47); gözlem, görüşme formu ve ölçek (n=1/47); gözlem, görüşme formu, yazılı belgeler ve ölçek (n=1/47); yapılandırılmış grid ve görüşme formu (n=1/47) ile yazılı belge (n=1/47) olarak verilmiştir.). Bu bağlamda, araştırmalarda farklı türde veri toplama araçlarının kullanıldığı görülmektedir.

2.7. Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yedinci araştırma sorusu olan “lisansüstü tezlerin araştırma önerilerine göre dağılımı” na ilişkin bulgular Şekil 7’de gösterilmiştir.

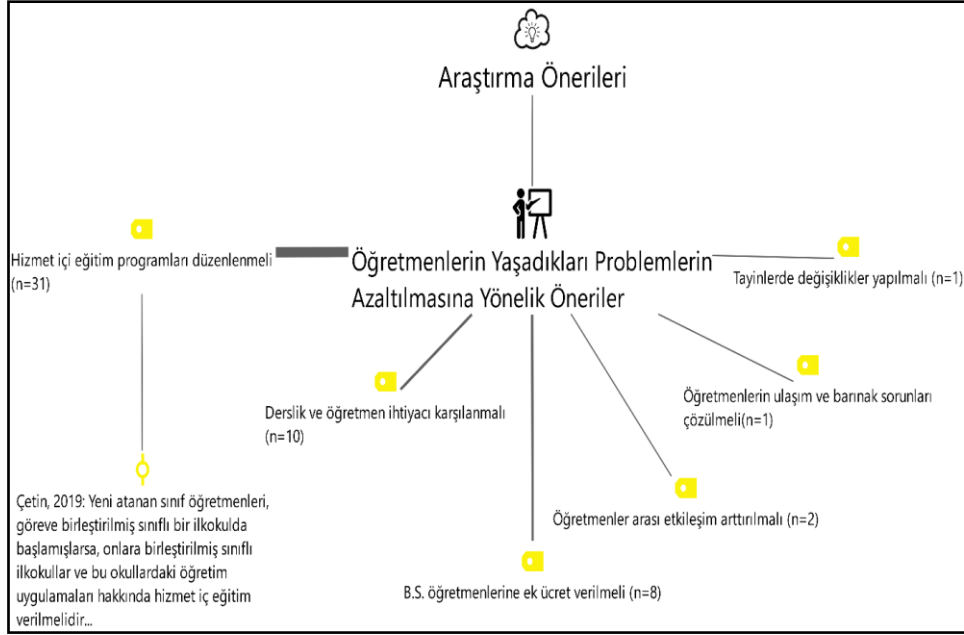
Şekil 7. Lisansüstü tezlerin araştırma önerilerine göre dağılımı

Şekil 7’de, lisansüstü tezlerin araştırma önerilerinin genel bir görünümü verilmiştir. Bu araştırmada incelenen tezlerin araştırma önerilerine ilişkin bulgular; birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine, öğretmen adaylarına ve araştırmacılara ışık tutması bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple “Araştırma Önerileri” teması altındaki kodlar, alt kodlara ayrılmıştır ve tek tek incelenmiştir.

2.7.1. Öğretmenlerin Yaşadıkları Problemlerin Azaltılması Yönelik Öneriler

Araştırma önerileri temasında en çok tekrar eden “Öğretmenlerin Yaşadıkları Problemlerin Azaltılmasına Yönelik Öneriler” kodu, alt kodlara ayrılmıştır. Şekil 7.1’de bu koda ait bulgulara yer verilmiştir.

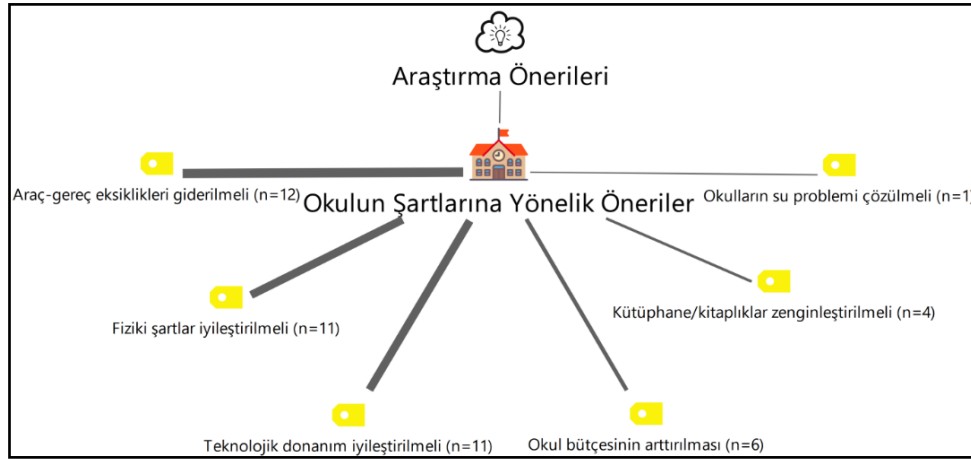
Şekil 7.1’e göre, öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına yönelik önerilerde en çok hizmet içi eğitim programları düzenlenmesine (n=31) yönelik öneriler getirilmiştir. Devamında derslik ve öğretmen ihtiyaçlarının karşılanması (n=10), birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine ek ücret verilmesi (n=8), öğretmenler arası etkileşimin artırılması (n=2) önerileri geliştirilmiştir. En az yapılan öneri, tayinlerde değişiklik yapılması (n=1) ve öğretmenlerin ulaşım ve barınma sorunlarının çözülmesi (n=1) konusundadır.

Şekil 7.1. Öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına yönelik öneriler

2.7.2. Okul Şartlarına Yönelik Öneriler

Araştırma önerileri temasında en fazla öne çıkan ikinci kod “okul şartlarına yönelik öneriler”dir. Okul şartlarına yönelik öneriler kodunun alt kodlarına ilişkin bulgular Şekil 7.2’de sunulmuştur.

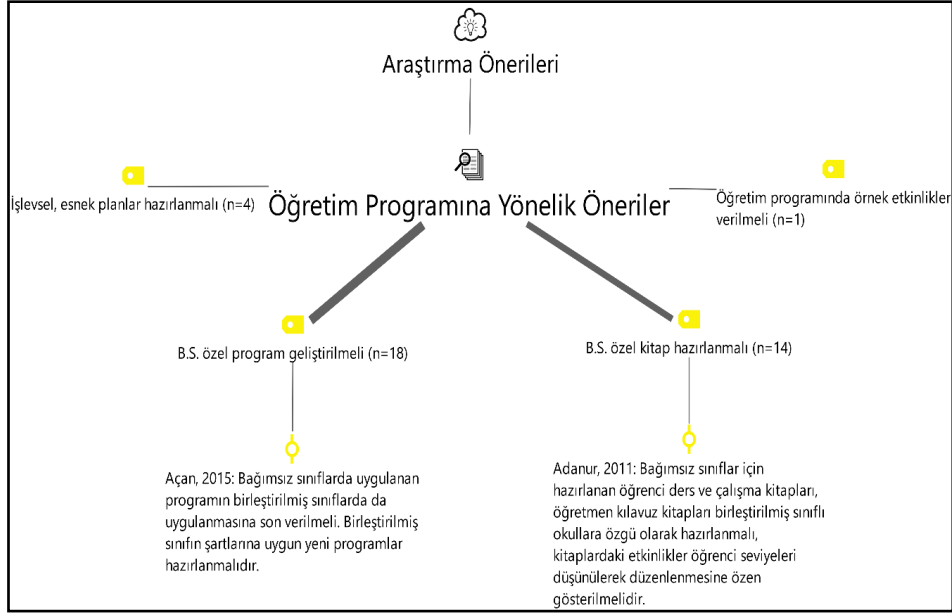

Şekil 7.2. Okul şartlarına yönelik öneriler

Şekil 7.2 incelendiğinde okulun şartlarına yönelik önerilerde en çok araç-gereç eksikliklerinin giderilmesi (n=12), fiziki şartların (n=11) ve teknolojik donanımın iyileştirilmesi yönünde önerilerde bulunulmuştur. Bu önerileri okul bütçesinin artırılması (n=6), kütüphane ve kitaplıkların zenginleştirilmesi (n=4) ile okulların su probleminin çözülmesi (n=1) takip etmiştir.

2.7.3. Öğretim Programına Yönelik Öneriler

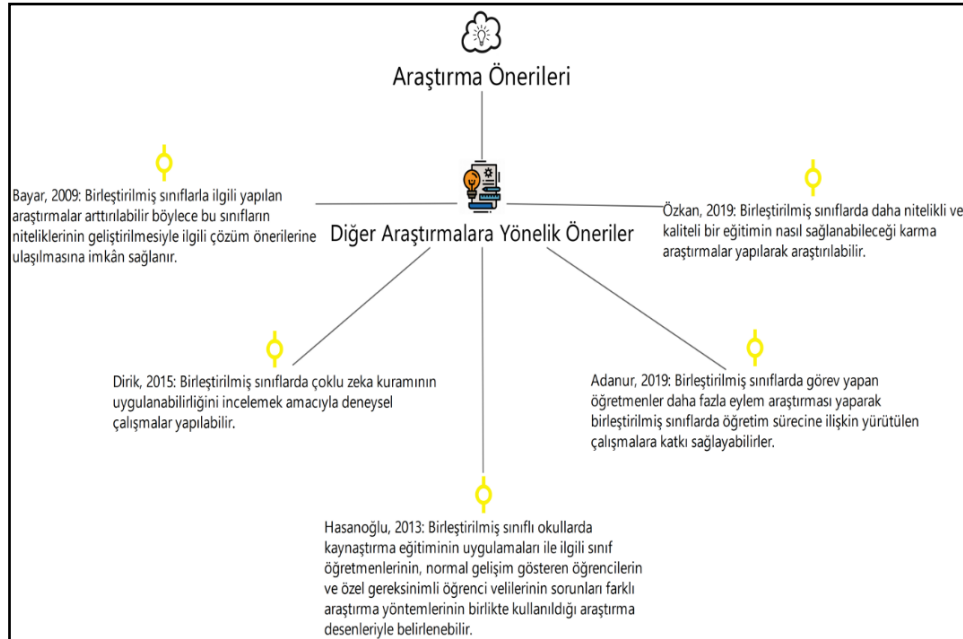
Araştırma önerileri temasının alt kodu olan “öğretim programına yönelik öneriler” ve alt kodlarına ilişkin bulgular Şekil 7.3’te sunulmuştur. Şekil 7.3’te verilen yapı incelendiğinde, öğretim programına yönelik en çok birleştirilmiş sınıfa özel program geliştirilmeli (n=18) ve birleştirilmiş sınıfa özel kitap hazırlanmalı (n=14) önerileri görülmektedir. Tezlerin ikisinde işlevsel, esnek planlar hazırlanması (n=2) ve bir tanesinde de programda örnek etkinlikler verilmesine (n=1) yönelik öneriler getirilmiştir.

Şekil 7.3. Öğretim programına yönelik öneriler

2.7.4. Diğer Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırma önerileri teması altında yer alan diğer araştırmalara yönelik öneriler koduna yönelik bulgular Şekil 7.4’te verilmiştir.

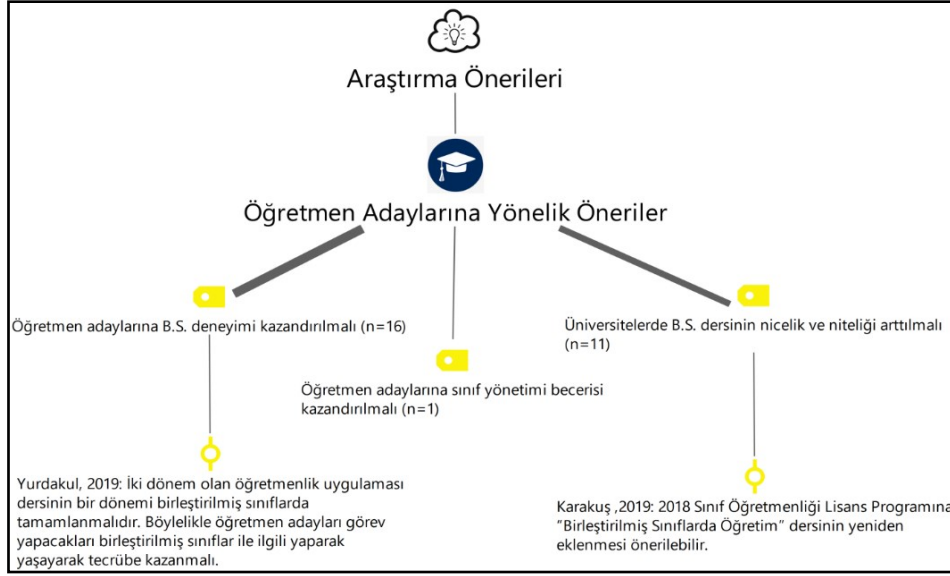

Şekil 7.4. Diğer araştırmalara yönelik öneriler

Şekil 7.4’te araştırmacıların diğer araştırmalarda yapılmasını istedikleri konulara yönelik önerileri yer almaktadır. Bu öneriler; birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan çalışmaların artırılması, nitelikli eğitimin sağlanabilmesi için karma araştırmalar, eylem araştırması ve deneysel araştırmaların yapılması ve birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmaların yapılması yönündedir. Ayrıca katılımcı sayısının artırılması, veri toplama araçlarının farklılaştırılması ve nicel araştırmalardaki sonuçların nitel araştırmalarla desteklenmesi yönünde önerilerin dile getirildiği de belirlenmiştir.

2.7.5. Öğretmen Adaylarına Yönelik Öneriler

Lisansüstü tezlerin önerileri incelendiğinde öğretmen adaylarına yönelik önerilerde buldukları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarına yönelik öneriler kodundaki bulgular Şekil 7.5'te gösterilmiştir.

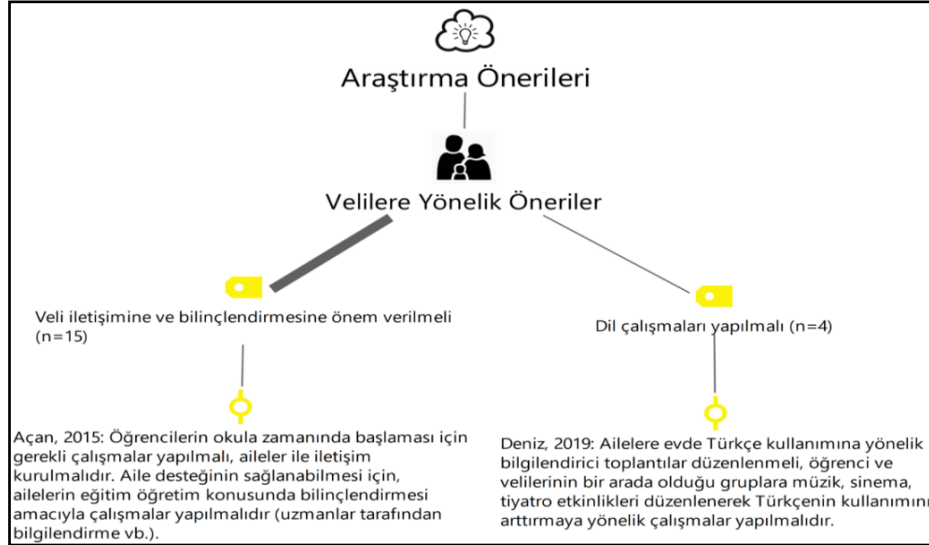

Şekil 7.5. Öğretmen adaylarına yönelik öneriler

Şekil 7.5'e göre tezlerde; öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıf deneyimi kazandırılmalı (n=16), üniversitelerde Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin nicelik ve niteliği arttırılmalı (n=11) ve öğretmen adaylarına sınıf yönetimi becerisi kazandırılmalı (n=1) önerilerinde bulunulmuştur.

2.7.6. Velilere Yönelik Öneriler

Araştırma önerilerinin velilere yönelik öneriler alt koduna ilişkin bulgular Şekil 7.6'da verilmiştir.

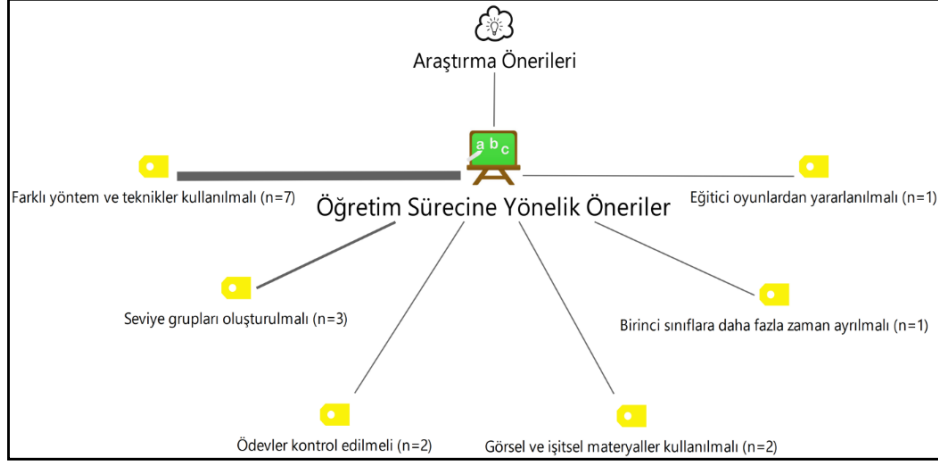

Şekil 7.6. Velilere yönelik öneriler

Şekil 7.6 incelendiğinde, velilere yönelik iki öneride bulunulduğu tespit edilmiştir. Tezlerin 15'inde veli bilinçlendirilmesi ve iletişimine önem verilmesi (n=15) ve 4'ünde dil çalışmaları yapılması (n=4) konusunda öneriler geliştirilmiştir.

2.7.7. Öğretim Sürecine Yönelik Öneriler

Lisansüstü tezler incelendiğinde araştırma önerileri temasında öğretim sürecine yönelik öneriler kodu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kod ve alt kodlarına ilişkin bulgular Şekil 7.7’de sunulmuştur.

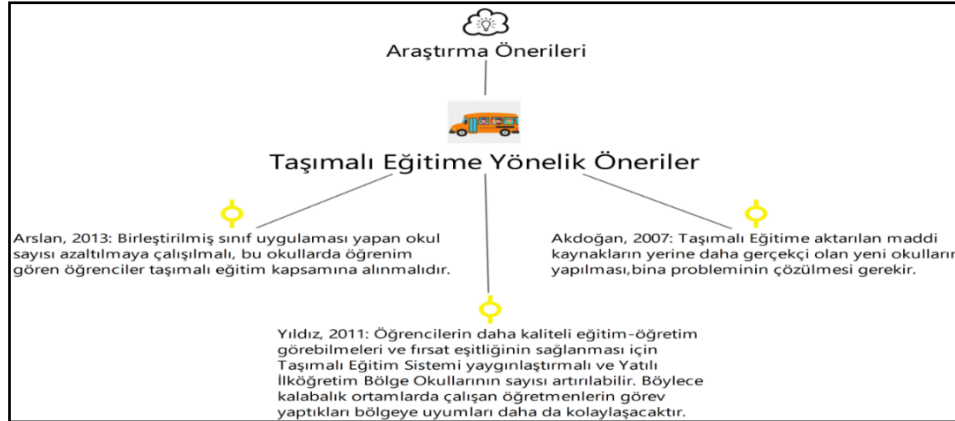

Şekil 7.7. Öğretim sürecine yönelik öneriler

Şekil 7.7 incelendiğinde, tezlerin yedisinde (n=7) farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması, üçünde (n=3) seviye grupları oluşturulması önerilmiştir. Ayrıca, ödevlerin kontrol edilmesi (n=2) ve görsel-ışitsel materyaller kullanılması (n=2) da öneri olarak geliştirilmiştir. Diğer yandan, eğitici oyunlardan yararlanılması (n=1) ve birinci sınıflara daha fazla zaman ayrılması (n=1) gerektiği önerileri de yapılmıştır.

2.7.8. Taşımali Eğitime Yönelik Öneriler

Araştırma önerileri temasında bulunan kodlardan biri olan taşımali eğitime yönelik önerilere yönelik bulgular Şekil 7.8’de verilmiştir.

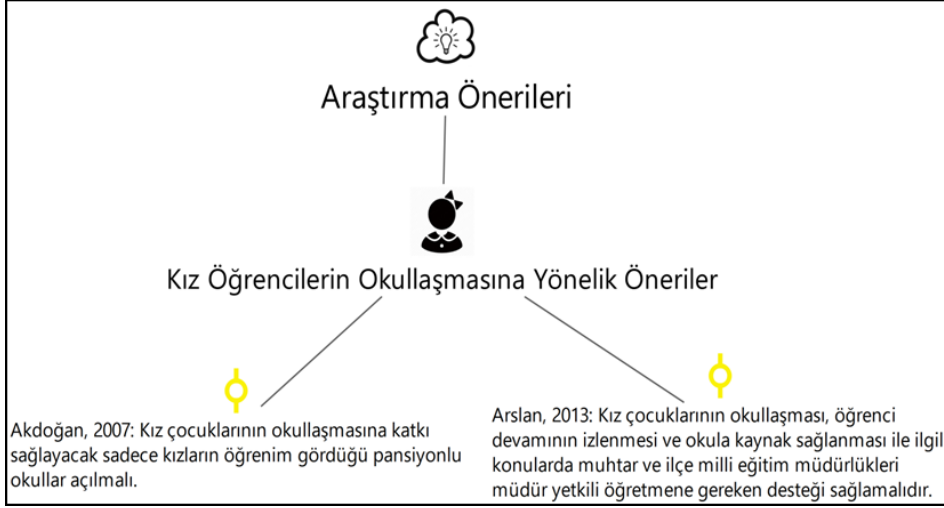

Şekil 7.8. Taşımali eğitime yönelik öneriler

Şekil 7.8’de taşımali eğitime yönelik öneriler verilmiştir. Bu öneriler; birleştirilmiş sınıflı okulların sayısının azaltılarak taşımali eğitime geçilmesi, taşımali eğitim sisteminin yaygınlaştırılması ve taşımali eğitim yerine okulların sayısının artırılması yönündedir.

2.7.9. Kız Öğrencilerin Okullaşmasına Yönelik Öneriler

İncelenen lisansüstü tezlerin dördünde kız öğrencilerin okullaşmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Kız öğrencilerin okullaşmasına yönelik önerilerin bulguları Şekil 7.9’da sunulmuştur.

Şekil 7.9. Kız öğrencilerin okullaşmasına yönelik öneriler

Şekil 7.9’da kız öğrencilerin okullaşmasına yönelik geliştirilen öneriler incelendiğinde, kız öğrenciler için pansiyonlu okulların açılması ve muhtar, ilçe milli eğitim müdürlükleri ile gereken iş birliğinin sağlanması önerileri dikkat çekmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Türkiye’de “Birleştirilmiş Sınıf” kapsamında yapılan lisansüstü tezleri, üniversite, araştırma konusu, araştırma yöntemi, çalışma grubu, katılımcı sayısı, veri toplama araçları ve araştırma önerileri açısından incelemeyi amaçladığımız bu çalışmada, birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan 47 lisansüstü tez çalışmasının ikisinin doktora, 45’inin yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Güler ve Aygün (2019) birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan 29 tezi incelemiş ve bu tezlerden sadece birinin doktora düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’de birleştirilmiş sınıf konusunda doktora düzeyinde çok az tez çalışması yapıldığı, yüksek lisans düzeyinde ise daha fazla tez yapıldığı ön plana çıkmaktadır. Türkiye’deki eğitim sisteminde önemli bir yere sahip olan ve devamlılığı sürecek olan birleştirilmiş sınıf uygulamasının, doktora eğitimi süreçlerinde çok dikkat çeken konular arasında olmadığı söylenebilir. Oysaki, birleştirilmiş sınıflarda yaşanan sorunların üstesinden gelmek amacıyla doktora düzeyinde yapılmış problem çözebilen ve katkı sağlayabilen deneysel çalışmalara ve eylem araştırmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan tez çalışmaları, özellikle 2009 yılından itibaren artış gösterirken 2016 ile 2018 yılları arasında azalmıştır. Güler ve Aygün (2019) de tez çalışmalarında 2015 yılından sonra bir düşüş yaşandığını dile getirmiştir. 2019 yılına gelindiğinde ise çok fazla dikkat çeken ve çalışılan araştırma konularından biri haline gelmiştir. Bu sonuç birleştirilmiş sınıflar konusunun yeniden araştırmacıların ilgisini çeken bir alan haline geldiğine işaret etmekle birlikte, temel eğitimde birleştirilmiş sınıflarda yaşanan problemlerin çözülmesi açısından da olumlu bir durumdur.

Türkiye’deki üniversitelerin 26’sında birleştirilmiş sınıf konusunda lisansüstü tez yapıldığı ve bu konuda en çok lisansüstü tez çalışmasının Atatürk Üniversitesi’nde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca nicel, nitel ve karma araştırma yöntemleri kullanan lisansüstü tezlerin en çok tarama ve durum çalışması deseninde yürütüldüğü görülmüştür. İncelenen tezlerde dokuz farklı araştırma deseni kullanılsa da eylem araştırması ve deneysel çalışmanın azlığı dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar tez araştırmalarının, genel anlamda durum ya da problem tespitine odaklandığını düşündürmektedir. Araştırmalarda en fazla öğretmenlerle çalışılmış ve katılımcı sayısı genelde 0-100 arasında tutulmuştur. Bu durum, tez araştırmalarının genellikle düşük hacimli örneklem ya da çalışma gruplarıyla yürütüldükleri yönünde bir sonucu işaret etmektedir. Aynı konu üzerine çalışan Güler ve Aygün (2019) de benzer sonuçlar elde etmişlerdir.

Lisansüstü tez araştırmalarının konuları incelendiğinde en çok mesleki tükenmişlik, öğretim sürecinde yaşanan sorunlar ve öğretim programlarının uygulanabilirliği olduğu belirlenmiştir. Genel anlamda tezler 23 farklı konu hakkında yapılmış olsa da öğretmenlere yönelik çalışmaların, öğrencilere yönelik

çalışmalara göre daha fazla olduğu söylenebilir. Tez konularının öğretmenlere yönelik olması, çalışma grubu ve örneklemelerde ağırlıkla öğretmenlerin yer alması birleştirilmiş sınıfların öğretim biçiminin farklılığından kaynaklanabilir. Albayrak, Duysak ve Türkmen'in (2018) araştırma sonuçlarına göre, birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmen her konuda temel etkidir. Okuldaki öğretmen sayısının az ve öğretmene düşen sorumluluğun çok olmasından dolayı tezlerde genellikle öğretmene yönelik çalışmalar yapılmış olabilir. Diğer yandan, tez araştırmalarında veri toplama araçlarında en çok anketin kullanıldığı belirlenmiş ve bu durum tezlerde kullanılan araştırma desenleriyle tutarlılık göstermektedir. Çünkü lisansüstü tezlerde en çok tarama deseni kullanılmıştır.

Lisansüstü tezlerde verilen öneriler; öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına, öğretmen adaylarına, velilere, okulun şartlarına, öğretim programına, öğretim sürecine, taşımaya eğitime, kız öğrencilerin okullaşmasına ve diğer araştırmalara yönelik öneriler başlıkları altında gruplanmıştır. Tezlerde en çok, öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına yönelik öneriler sunulmuştur. Öğretmenlerin yaşadıkları problemlerin azaltılmasına yönelik öneriler incelendiğinde en çok hizmet içi eğitim konusunun vurgulandığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf konusunda her açıdan donanımlı hale gelmeleri için hizmet içi eğitim yapılması gerektiği dile getirilmiştir. Birleştirilmiş sınıfla ilgili yapılan birçok araştırmada da birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi önerilmiştir (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Göksoy, Arıcan ve Eriş, 2015; Kaya ve Taşdemirci, 2005; Kılıç ve Abay, 2009; Yıldız ve Köksal, 2009). Gürel, Çapar ve Kartal (2014) ile Palavan ve Göçer (2017), birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılmak için gönüllü oldukları ancak böyle bir eğitime hiç katılmadıklarını ortaya koymuştur. İnce ve Şahin (2016) de hizmet içi eğitimlerin uygulamaya dönük olmamasının öğretmenlerin mesleki doyumsuzluk yaşamalarına neden olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitim uygulamalarının, doğrudan uygulama ağırlıklı olmasının önemli olduğu ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmelerini destekleyerek gelişimlerini sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer yandan, öğretmenlere yönelik önerilerden biri de birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine ek ücret verilmesi, maaşlarının artırılmasıdır ve bu öneri birçok araştırma ile desteklenmektedir (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Dursun, 2006; Gürel, Çapar ve Kartal, 2014; Özben, 2000; Yener ve Atalay, 2018).

Lisansüstü tezlerin okul şartlarına yönelik önerilerinde araç-gereç eksiklerinin giderilmesi ön plana çıkmaktadır. İlgili makaleler incelendiğinde birçok çalışmada da birleştirilmiş sınıflı okulların araç-gereç eksikliklerinin bulunduğu ve bu eksikliklerin giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Dursun, 2006; Döş ve Sağır, 2006; Kaya ve Taşdemirci, 2005; Kılıç ve Abay, 2009; Summak, Summak ve Gelebek, 2011). Çünkü, her sınıf düzeyinin farklı öğretmenlerle eğitim gördüğü bağımsız sınıflı okullarda yürütülen öğretim faaliyetlerine kıyasla, birleştirilmiş sınıflarda ödevli ve öğretmenli derslerin aynı sınıfta yürütülmesi materyal ihtiyacını ön plana çıkarabilmekte ve bu tür eksiklikler öğretmenin işini güç hale getirebilmektedir. Okullara yönelik önerilerden bir diğeri ise birleştirilmiş sınıflı okullara ek ödenek sağlanarak okul bütçesinin artırılmasıdır ve bu öneri birçok farklı araştırma tarafından da vurgulanmıştır (Erdem, Kamacı ve Aydemir, 2005; Gürel, Çapar ve Kartal, 2014; Özben, 2000; Palavan ve Göçer, 2017). Ayrıca, birleştirilmiş sınıflar konusunda öğretim programına yönelik öneriler oluşturulmuş ve en dikkat çeken öneri, birleştirilmiş sınıflı okullara bağımsız sınıflı okulların programından farklı özel bir program hazırlanması önerisidir ve bu öneri birçok çalışma da dile getirilmiştir (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Gürel, Çapar ve Kartal, 2014; Kılıç ve Abay, 2009; Özben, 2000; Öztürk, 2007; Palavan ve Göçer, 2017; Summak, Summak ve Gelebek, 2011; Yıldız ve Köksal, 2009). Öğretim sürecine yönelik öne çıkan diğer öneriler ise sınıflarda seviye gruplarının oluşturulması ve birinci sınıf öğrencilerine daha fazla zaman ayrılmasıdır. Fakat Dursun (2006) birleştirilmiş sınıflarda seviye gruplarının zor oluşturulduğunu belirtirken, Aybek ve Aslan (2014) da birinci sınıflara daha fazla zaman ayrılmasının zorluğuna dikkat çekmiştir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu olan velilere yönelik öneriler kısmında velilerle iletişimin artırılması, velilerin bilinçlendirilmesi ve Türkçe öğrenebilmeleri için dil çalışmaları yapılması önerilmektedir. Kısa vadede hayata geçirilmesi zor olan bir öneri olmakla birlikte, yaygın eğitim kapsamında okuma-yazma ve Türkçe kursları açılarak desteklenebileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin okuldan çıktığı anda ebeveynleriyle aynı ortama gireceği ve evde okulda öğrendiği dilin çok kullanılmayacağı göz önüne

alındığında, velilerin Türkçe öğrenmeleri için atılacak her adım büyük önem taşımaktadır. Çünkü veliler Türkçe öğrenmedikçe, okulda verilen eğitim ve çabalar etkisini kaybedebilir. Aynı zamanda velilerle kurulan iletişimin olumlu olması da akademik başarının sağlanmasına katkı sağlayacaktır (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Kaya ve Taşdemirci, 2005; Kılıç ve Abay, 2009). Öte yandan araştırma bulgularından bir diğeri ise taşınmalı eğitimin yaygınlaştırılmasıdır. Taşınmalı eğitimin arttırılmasını destekleyen araştırmalar mevcuttur (Dursun, 2006; Gürel, Çapar ve Kartal, 2014; Kılıç ve Abay, 2009; Summak, Summak ve Gelebek, 2011). Diğer bir bulgu ise kız öğrencilerin okullaşmasını arttırmaya yönelik önerilerdir. Birleştirilmiş sınıflı okulların öğretim sürecindeki sorunlarından birisi de öğrencilerin devamsızlığıdır (Palavan ve Göçer, 2017). Öğretim süreci boyunca öğrencilerin okula devamını sağlamak için ek çalışmalar yapılmalıdır (Erdem, Kamacı ve Aydemir, 2005). Ancak öğretmenlerin ifadelerine göre aileler, kız çocuklarını hiç okutma taraftarı değildirler (Summak, Summak ve Gelebek, 2011). Bu sebeple en önemli sorunlardan biri, kız çocuklarının okullara gitmemesidir (Palavan ve Göçer, 2007). Lisansüstü tezlerde kız öğrencilerin okullaşmasına yönelik önerilerin geliştirilmesi, bu bulguları destekler niteliktedir.

İncelenen lisansüstü tezlerin önerilerinden birisi de öğretmen adaylarına yöneliktir. Tezlerde öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflara yönelik tecrübe ve bilgilerinin arttırılması için Okul Deneyimi dersi (uygulaması) kapsamında bir dönem birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulama yapmaları önerilmektedir. Böylece yaparak yaşayarak öğrenmeleri desteklenebilir. Bu öneriye ek olarak Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin sadece teorik işlenmemesi, uygulama da yapılması tavsiye edilmektedir. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin ders sayısının arttırılması da diğer öneriler arasındadır (Albayrak, Duysak ve Türkmen, 2018; Dursun, 2006; Gürel, Çapar ve Kartal, 2014; Kılıç ve Abay, 2009; Özben, 2000; Öztürk, 2007; Palavan ve Göçer, 2017; Sidekli, Coşkun ve Aydın, 2015; Yener ve Atalay, 2018).

Sonuç olarak, birleştirilmiş sınıf uygulamaları birçok ülkenin olduğu gibi Türkiye'nin bir gerçeğidir ve birleştirilmiş sınıf öğretmenleri genellikle yeni mezun, tecrübesiz öğretmenlerdir. Birleştirilmiş sınıfın öğretim şekline dolaylı olarak, birleştirilmiş sınıf öğretmenleri bağımsız sınıf okutan öğretmenlere kıyasla farklı niteliklerle donanmış olması gerekir. Bu durum hem öğretmen yetiştirme programının (sınıf öğretmeni) hem de hizmet içi eğitimin (sınıf öğretmenlerine yönelik) önemini arttırmaktadır. İncelenen birçok lisansüstü tez ve makalelerde öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıflı okulları görme, deneyimleme şansı verilmesi için uygulama okullarının bu tür okullardan seçilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Buna ek olarak, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin nicelik ve nitelik bakımından zenginleştirilmesi önerilmiştir. Bu önerilere rağmen sınıf öğretmenliği 2018 lisans programından ilgili ders zorunlu dersler kapsamında kaldırılarak seçmeli dersler arasında yerini almasının yanlış olduğu ve ülke gerçekleriyle bağdaşmadığı düşünülmektedir. Ayrıca, birleştirilmiş sınıf öğretmenliği maddi şartlar (maaş, ders ücreti) açısından desteklenir ve bu alanda görev yapmak isteyen öğretmenlere uygulama ağırlıklı ek hizmet içi programları tamamlama sorumluluğu getirilirse profesyonel bir anlayışla nitelikli eğitim yapılmasının sağlanabileceği düşünülmektedir.

Niteliği açısından bağımsız sınıflı okullarda uygulanacak program ile birleştirilmiş sınıflarda uygulanacak bir programın özellikleri farklı olacaktır. Bu sebeple, birleştirilmiş sınıflara özel bir öğretim programı geliştirilmesi, bu program geliştirme sürecinde birleştirilmiş sınıflar konusundaki bilimsel araştırma sonuçlarının, birleştirilmiş sınıflarda görev yapmış deneyimli öğretmenlerin ortaya koyacağı durumların dikkate alınması, ders içeriklerinin birleştirilmiş sınıflardaki (ödevli-öğretmenli) derslere uygun hazırlanması, bu derslerin işleneceği uygun sınıf ortamının belirlenerek derslikler için standart düzenlemeler yapılması ya da donanımlar oluşturulmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda yapılacak bir düzenleme ve profesyonel bir yaklaşımla birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerimizin dezavantajlı durumları ortadan kaldırılabilir ve bağımsız sınıflarda görev yapan akranlarıyla aynı kazanımlara kolaylıkla ulaşmaları sağlanabilir. Böylesine bir programın tek başına uygulanması yerine aile katılımını sağlayacak çevresel düzenlemelerle uyumlu bir şekilde yürütülmesinin de yaşamsal bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Abay, S. (2007). *Birleştirilmiş sınıflarda sosyal bilgiler öğretimindeki sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Açan, M. (2015). *Birleştirilmiş sınıfta ilk okuma yazmayı öğrenme ve öğretme sürecinin betimlenmesi: bir durum çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Adanur, Z. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı yaklaşımın uygulanabilirliğinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Trabzon ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Adanur, H. (2019). *Zenginleştirilmiş öğrenci kılavuzunun birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin "maddeyi tanıyalım" konusuyla ilgili kavramsal anlamalarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Akdağ, A. (2014). *Birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan müdür yetkili öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Adıyaman ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara.
- Akdoğan, M. (2007). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yönetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Al, H. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Albayrak, O., Duysak, A. ve Türkmen, A. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı okul ziyareti yapmalarının onların bu okullara yönelik algıları üzerindeki etkileri (Rize örnekleme). *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 187-205.
- Alpaltun, K. (2011). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretim materyalleri konusunda karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, Rize Üniversitesi, Rize.
- Arıcı, F. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda temel eğitim hakkının kullanılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Arslan, C. (2013). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yönetimle ilgili sorunlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Aslan, S. (2012). *Birleştirilmiş sınıflı okullarda dizgeli eğitimin akademik başarıya ve tutuma etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Atasever, G. (2012). *Birleştirilmiş sınıflarda Türkçe öğretiminin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aybek, B. ve Aslan, S. (2014). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ses temelli cümle yönteminin uygulanmasında yaşamış oldukları sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi (nitel bir araştırma). *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9, 5.
- Bayar, S.A. (2009). *Sınıf öğretmenliği eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, M. (2018). *Birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil sınıflarda öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi, Ordu.
- Çağlayan, A. (2012). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Çetin, D. P. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma ve yazma öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Coşkun, M. ve Çetinkaya, S. (2018). Birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil sınıflarda öğrenim gören 1. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 987-1002.
- Dal, A. (2004). *Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında görevli müdür yetkili öğretmenlerin stres kaynakları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Deniz, O. (2019). *Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretimi üzerine görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon.

- Dirik, E. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Durdudiler, A.A. (2019). *Birleştirilmiş sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ile yaşam doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Döş, İ. ve Sağır, M. (2013). Birleştirilmiş sınıflı ilkokulların yönetim sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 237-250.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57.
- Erdem A., Kamacı, S. ve Aydemir, T. (2005). Birleştirilmiş sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar: Denizli örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1(1-2), 3-13.
- Gelebek, M.S. (2011). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yapılandırıcılık temelli yeni ilköğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Kilis ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Göçer, V. (2014). *Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan problemler (Malatya örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Göksoy, S., Arıcan, K. ve Eriş, H. M. (2015). Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görevli öğretmenlerin stres düzeyleri. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 92-106.
- Gönül, İ. (2019). *Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Gözler, A. (2019). *Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Güler, T. (2016). *Proje tabanlı öğrenmenin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Güler, T. ve Aygün, M. (2019). Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan lisansüstü tezler. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(222), 5-32.
- Gündoğmuş, D. H. (2018). Okuduğunu anlama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(3), 899-910.
- Gürel, N., Çapar, D. Ve Kartal, S. (2014). Birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri: Nitel bir araştırma. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 1056-1076.
- Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- İnce, N.B. ve Şahin, A.E. (2016). Birleştirilmiş ve bağımsız sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 391-409.
- Karakuş, F. (2016). Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf öğretmeni olmaya yönelik yeterlik algıları. *Turkish Studies*, 11(19), 491-510.
- Karakuş, F. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine yönelik öğretim programı geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Karaman, F. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda matematik dersindeki başarı düzeyi ile normal sınıflardaki başarı düzeyinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Karip, E. (2018). *2017 eğitim değerlendirme raporu*. Ankara: TED Yayınları. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/762_1.pdf adresinden 29.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Kaya, E. (2015). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi seviyelerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Kaya, K. ve Taşdemirci, E. (2005). Birleştirilmiş sınıflar ile bağımsız sınıflarda ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunların karşılaştırmalı incelemesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 1-26.
- Kılıç, D. ve Abay, S. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme- öğretim sürecinde karşılaştığı problemlere ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 623-654.
- Köksal, K. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim (4.baskı)*. Pegem A Yayıncılık: Ankara.
- Ocakçı, E. (2017). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Özben, K. (2000). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 162-171.

- Özenir, E.G. (2019). *Birleştirilmiş sınıf ve müstakil sınıf öğretmenlerinin okul kavramı ile ilgili metaforlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Özkan, Ş. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarının ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Öztürk, N. (2007). Cumhuriyetin başlangıcından günümüze birleştirilmiş sınıf uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 28-35.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademede birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Palavan, Ö. ve Göçer, V. (2017). Sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda karşılaştıkları problemler (Malatya il örneği). *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 69-96.
- Sağ, R., Savaş, B. ve Sezer, R. (2009). Burdur'daki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin özellikleri sorunları ve ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 37-56.
- Sekin, B.D. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda drama ile Hayat Bilgisi dersi öğretiminin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Sezer, R. (2010). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki ihtiyaçları analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Sınmaz, A. (2009). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim programının uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Düzce ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Sidekli, S., Coşkun, İ. ve Aydın, Y. (2015). Köyde öğretmen olmak: birleştirilmiş sınıf. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 311-331.
- Summak, M. S., Summak, E. & Gelebek, M. S. (2011). Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri (Kilis Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 1221-1238.
- Şeker, H. (2014). *Birleştirilmiş sınıflı okullardan mezun öğrencilerin üst eğitim kademelerindeki akademik ve sosyal başarı durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şekerci, K. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda görevli öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi Şanlıurfa il örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Temizyürek, S. (2019). *Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Tunç, H.S. (2013). *Birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı öğrenme ortamının değerlendirilmesi (Kilis ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Utlu, G. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda metin işleme sürecinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Yener, Y. ve Atalay, F. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıf öğretmeni kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1822-1840.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yıldırım M. (2008). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yıldız, M. ve Köksal, K. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 1-14.
- Yıldız, N. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşiminin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yıldız, S. Ş. (2009). *2005 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (nitel bir araştırma)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yılmaz, M. (2011). *2005 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (nitel bir araştırma)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

- Yılmaz, A.H. (2014). *Türkçe dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yılmaz, S.B. (2019). *Eğitim bilimleri anabilim dalı eğitim programları ve öğretim bilim dalı öğretmen yeterlilik ve tükenmişlik algıları: birleştirilmiş sınıfta görev yapan sınıf öğretmenleri üzerinde bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/ogretmen-yetistirme-ve-egitim-fakulteleri.pdf> adresinden 29.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2018). Sınıf öğretmenliği lisans programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Sinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf adresinden 29.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Yurdakul, M. (2019). *Sınıf eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları (Gazi Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The aim of the study is to investigate the master and the Ph.D. level theses about multigrade class in Turkey regarding university address of thesis, subjects, working group/sample, numbers of participants, data collection tools and suggestions of thesis. In this context, results of the study may present valuable information into literature also researchers and teachers who work or focus on multigrade class.

Methodology

In this study, document analysis, one of the qualitative research designs, was used examining the postgraduate theses (Master and Ph.D.) related to multigrade class. Document analysis covers the analysis of written materials containing information about the phenomenon or facts to be investigated (Yıldırım and Şimşek). Moreover, it provides opportunities to researchers to the process of collecting data without conduct observation or interviews. In this context, the theses stored on YÖK (Council of Higher Education) database were taken into considered. Based on the aim, descriptive content analysis was applied on PDF files of the theses about multigrade class, which were completed between the 2006 and 2019. The data were analyzed by MaxQda 12 software.

Findings

According to results, it was determined that two Ph.D. and 45 master theses were conducted related to multigrade class. The most of the theses on multigrade class were investigated at Atatürk University (n=6). On the other hand, most of the theses, the participants consisted of teachers and the sample sizes are limited to 100. In addition, it was determined that quantitative, qualitative, mixed methods and nine different research designs were used in the theses. Twenty-two different research contents were taken into considered in the theses. When focusing on the data collecting tools, the questionnaire (n=9), the interview form (n=8) and the scale (n=8) were the most preferred ones. It was found that, the most of recommendations were related to reducing the problems which teachers encountered. Furthermore, other research recommendations were classified into such recommended codes as school conditions, curriculum, teacher candidate, students' parent, teaching process, mobile teaching, participation of female students in school and so on.

Discussion and Conclusion

The most of the theses related to multigrade class were applied in master education process and in the most of them, the questionnaire was used as data collecting tool. Moreover, most of the theses were focus on determining teachers' job burnout, teachers' problems encountered in multigrade class and functionality of curriculum. Furthermore, numbers of sample size or working group were very limited (maximum 100 attendees) in the theses. However, it is thought that to solve the problem encountered in the multigrade class, there is a need to conduct such Ph.D. theses with experimental or/and action design on big sample size. Unfortunately, there were two Ph.D. theses.

The recommendations given in the theses were classified into such recommended themes as school conditions, curriculum, teacher candidate, students' parent, teaching process, mobile teaching, participation of female students in school and so on. In the most parts of the schools; school conditions and parents' involvements were inappropriate. In addition, there was not enough support for girls to attend school regularly and mobile teaching (students' transportation from different residential areas) problems. All these problems suggest that there are fundamental regulations need related to multigrade class.

Multigrade class is the reality of Turkish education system as in many countries' education systems. The teachers who work multigrade class often are inexperienced teachers in Turkey. Based on the instructional differences between the multigrade and the in depended class, the teachers who work in the multigrade class should have different qualifications compared to the independent class teachers.

This situation increases the importance of teacher training program (classroom teacher) and in-service training (for classroom teachers). In the theses examined, it was stated that the teaching-practice schools should be selected from the schools which have multigrade class in order to give chance to prospective teachers to have experience related to multigrade class. However, in 2018, status of the multigrade classroom course which is one of the compulsory courses of undergraduate primary school teacher training program, was changed as elective courses category. Therefore, this program revision is not suitable for the recommendations stated the theses.

In terms of the structure, the curriculum to be applied in independent class and the multigrade class are different. In this context, it is thought that there is a need to develop a specific multigrade class curricula and in its development process, multigrade teachers' experience, structure of multigrade class, the materials should be taken into considered. In multigrade classes, family involvement should be supported by the teachers and official authorities and salary of the teachers who work on multigrade class, should be increased.